

Біотопи регіонального ландшафтного парку "Гадяцький" (Полтавська обл., Україна)

Олеся Р. ХАННАНОВА

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
вул. Остроградського 2, Полтава 36003, Україна
khannanovaor@gmail.com

Khannanova O.R. 2020. **Biotopes of Gadyach Regional Landscape Park (Poltava Region, Ukraine).** *Ukrainian Botanical Journal*, 77(1): 34–39.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
2 Ostrogradskoho Str., Poltava 36003, Ukraine

Abstract. Classification of the biotopes of Gadyach Regional Landscape Park located in the valleys of the Psel River (middle course) and its right-bank tributary, the Hrun River, is provided. Natural and semi-natural areas of the park are covered with vegetation represented by forests, shrublands, meadows, steppe, and aquatic and riparian communities. A scheme of the biotopes classification is prepared based on the EUNIS database adapted to the Ukraine's forest and forest-steppe biotopes. Five types of high-rank biotopes were revealed within the studied area: (C) Inland water body biotopes; (E) Grass-herbaceous mesophytic and xerothermic biotopes dominated by hemipterophytes formed under conditions of moderate or insufficient moisture; (G) Phanerophytic type biotopes; (I) Biotopes formed by human activity. Herbaceous biotopes (E) dominate due to location of the park in the floodplains of the Psel and Hrun rivers. Numerous phanerophytic biotopes (G) are represented by deciduous broadleaf forests (G: 1), coniferous evergreen forests (G: 2) and mixed deciduous forests. Inland water body biotopes (C) are represented within the park by non-flowing and flowing freshwater reservoirs (C: 1). Biotopes created by human activity (I), including ruderal herbaceous biotopes (I: 2) and artificially created (cultivated) trees and shrubs biotopes (I: 4), are represented in the park fragmentarily. Vegetation characteristics are provided for each biotope. In the Mokhovate Swamp Hydrological Reserve located within the park aquatic biotopes with communities of algae (*Nitella syncarpa*, *Chara globularis*) (C: 1.211) protected under EU Directive 92/43 have been observed.

Keywords: biotopes, classification, plant communities, vegetation

Submitted 13 September 2019. Published 28 February 2020

О.Р. Ханнанова. 2020. **Біотопи регіонального ландшафтного парку "Гадяцький"** (Полтавська обл., Україна). *Український ботанічний журнал*, 77(1): 34–39.

Реферат. Подано класифікацію біотопів регіонального ландшафтного парку "Гадяцький", розташованого у долинах р. Псел (середня течія) та її правої притоки – р. Грунь. Природні й напівприродні ділянки парку вкриті рослинним покривом, який представлений лісовими, чагарниковими, лучними, степовими, водними та прибережно-водними угрупованнями. Класифікаційну схему біотопів РЛП укладено на основі інформаційної бази EUNIS, адаптованої до біотопів лісової та лісостепової зон України. На досліджуваній території виявлено п'ять типів біотопів вищого рангу: С – Біотопи континентальних водойм; D – Перезволожені біотопи трав'яного типу; E – Злаково-трав'яні мезо- та ксеротичні біотопи з домінуванням гемікриптофітів, що формуються за умов помірного або недостатнього зволоження; G – Біотопи фанерофітного типу; I – Біотопи, сформовані господарською діяльністю людини. Переважання трав'яних біотопів обумовлено розташуванням території парку в заплавах річок Псел та Грунь. Значну частку складають біотопи фанерофітного типу (G), які представлені листяними листопадними лісами (G: 1), хвойними вічнозеленими лісами (G: 2) та змішаними листяно-хвойними лісами. Біотопи континентальних водойм (C) у межах парку характеризуються непроточними та проточними прісноводними водоймами (C: 1). Фрагментарно у межах парку представлені біотопи, сформовані господарською діяльністю людини (I), до яких належать рудеральні трав'яні (I: 2) та штучно створені (культивовані) біотопи дерев та кущів (I: 4). Для кожного біотопу наведено характеристику рослинного покриву. На території гідрологічного заказника "Болото Моховате" відмічено водні біотопи із угрупованнями харових водоростей (*Nitella syncarpa*, *Chara globularis*) (C: 1.211), що охороняються відповідно до Директиви ЄС 92/43.

Ключові слова: біотопи, класифікація, рослинність, рослинні угруповання

Вступ

В останні десятиліття для вирішення проблеми збереження біоти та навколишнього природного середовища в цілому все ширше впроваджується екосистемний підхід. Для його реалізації створюються класифікації екосистем (біотопів та оселищ), які потребують охорони. Значна увага надається ідентифікації біотопів природно-заповідних об'єктів України відносно існуючих загальноєвропейських систем (Emerald, NATURA 2000, CORINE, EUNIS).

Мета даної статті – надати біотопічну характеристику регіонального ландшафтного парку "Гадяцький" (далі РЛП) на основі укладеної класифікаційної схеми біотопів (Khannanova, 2018). На етапі проектування його площа мала складати біля 23000,0 га, однак на момент створення в грудні 2011 р. була 12803,3 га, тобто значна частина збережених природних комплексів на території Гадяцького р-ну з цінними біотопами, які рекомендувалися розробниками проекту для включення до складу парку, залишилися поза його межами та не забезпечені необхідною охороною (Smolyar, Khannanova, 2016).

РЛП розташований у долині р. Псел (середня течія річки) та її правої притоки – р. Грунь у північно-східній частині Полтавської обл. у межах Гадяцького р-ну. Його територія займає русла річок Псел та Грунь, їхні заплави й тераси (борові та праві корінні береги), а також балкові системи на вододілах.

У природному відношенні РЛП "Гадяцький" знаходиться у межах Лівобережного Лісостепу. За фізико-географічним районуванням України (Marynych et al., 2003) район дослідження належить до фізико-географічної області Полтавської підвищеної рівнини, яка займає більшу частину Лівобережно-Дніпровської лісостепової провінції зони Лісостепу Східноєвропейської рівнинної фізико-географічної країни. Згідно до геоботанічного районування України територія парку входить до складу Полтавського округу липово-дубових, соснових, дубово-соснових лісів, остепнених лук, лучних степів та евтрофних боліт (Didukh, Sheliakh-Sosonko, 2003).

Матеріали та методи

Класифікаційну схему біотопів РЛП "Гадяцький" укладено за результатами досліджень, проведених упродовж 2007–2018 рр., на основі інформаційної

бази EUNIS (<http://eunis.eea.europa.eu/about>), адаптованої до біотопів лісової та лісостепової зон України (Didukh et al., 2011). Поняття "біотоп" розуміємо за Я.П. Дідухом (Didukh et al., 2011). Для ідентифікації синтаксонів використано літературні джерела (Dubyna, 2006; Kuzemko, 2009; Mucina et al., 2016; Solomakha, 2008; Solomakha et al., 2017).

Результати та обговорення

За результатами досліджень нами укладено класифікаційну схему біотопів РЛП "Гадяцький". На досліджуваній території виявлено п'ять типів біотопів вищого рангу – С, D, E, G та I.

С Біотопи континентальних водойм

- С: 1 Непроточні та проточні прісноводні водойми
- С: 1.1 Плаваючі на поверхні і в товщі води гідрофіти
- С: 1.11 Вільноплаваючі у товщі води гідатофіти
- С: 1.12 Вільноплаваючі на поверхні води плейстофіти
- С: 1.13 Вільноплаваючі на поверхні води аерогідатофіти
- С: 1.2 Прикріплені до дна макрофіти (евгідатофіти)
- С: 1.21 Евгідатофітні угруповання, розташовані біля поверхні дна
- С: 1.211 Угруповання харових водоростей
- С: 1.22 Занурена укорінена рослинність, яка пронизує водну товщу
- С: 1.221 Евгідатофітові угруповання в товщі води
- С: 1.3 Укорінені макрофіти з плаваючим на поверхні води листям
- С: 1.31 Багаторічні макрофіти з кореневищами

D Перезволожені біотопи трав'яного типу

- D: 1 Прибережноводні угруповання, що формуються за умов достатнього обводнення на мулистих і піщаних донних відкладах із різкою змінністю зволоження
- D: 1.1 Густі зарості рослин, які можуть формувати щільний шар кореневищ або купини
- D: 1.11 Зарості високотравних гелофітів, у яких стоячі стебла перезимовують у засохлому вигляді
- D: 1.12 Угруповання середньовисокотравних гелофітів із відмираючими на зиму полеглими стеблами
- D: 1.13 Угруповання слабкозасолених мулистих субстратів
- D: 1.2 Угруповання повітряно-водних гелофітів, що не мають потужних кореневищ і формуються на алювіальних мулистих ґрунтах

D: 1.21 Розріджені угруповання повітряно-водних багаторічних гелофітів, часто з морфологічними ознаками адаптованості до водного середовища

D: 2 Болотні угруповання, що формуються за умов постійного зволоження на торф'янистих ґрунтах чи торф'яниках

D: 2.1 Болота еутрофного типу, що формуються в заплавах при акумуляції органіки шляхом її перерозподілу

D: 2.11 Високоосокові болота на торф'янистих ґрунтах

D: 2.111 Осокові угруповання, що характеризуються неоднорідністю мікрорельєфу

D: 2.112 Осокові угруповання, що мають однорідний рельєф з участю гіпнових мохів або без них

Е Злаково-трав'яні мезо- та ксеротичні біотопи із домінуванням гемікриптофітів, що формуються за умов помірного або недостатнього зволоження (луки, степи, пустощі)

Е: 1 Біотопи злаковників гіромезофітного, мезофітного і ксеромезофітного типу, що формуються за умов достатнього зволоження (луки)

Е: 1.1 Болотисті луки

Е: 1.11 Луки з акумуляцією торфу

Е: 1.111 Щучникові луки, що формуються за умов закислення ґрунту в негативних формах рельєфу

Е: 1.12 Луки на глейових болотних ґрунтах

Е: 1.13 Вологі високотравні луки

Е: 1.2 Мезофітні справжні луки та різнотравні угруповання на помірно зволених лучних ґрунтах

Е: 1.22 Луки на багатих дерново-глейових, лучних ґрунтах

Е: 1.23 Лисохвостові луки рівнинних ділянок заплави із змінним зволоженням

Е: 1.3 Ксеромезофітні різнотравні луки

Е: 1.31 Луки на збіднених дерново-підзолистих ґрунтах на піщаних відкладах

Е: 1.4 Галофітні луки з карбонатним, сульфатним та хлоридним засоленням

Е: 1.41 Мезофільні галофітні луки на вологих ґрунтах

Е: 1.412 Субгалофітні луки на солонцюватих і солонцевих ґрунтах

Е: 2 Трав'яні ксеротермічні біотопи (степи)

Е: 2.1 Лучно-степові біотопи на рендзинах та чорноземах

Е: 2.12 Лучно-степові біотопи лісостепової зони на збагачених карбонатами чорноземних ґрунтах

Е: 2.122 Різнотравно-злакові угруповання лучно-степової рослинності на чорноземах

Е: 2.123 Угруповання з домінуванням *Festuca valesiaca* та *Festuca rupicola*

Е: 2.2 Термоксеротичні трав'яні біотопи на відкладах осадових і кристалічних порід

Е: 2.23 Ксеротичні угруповання на лесових відкладах із домінуванням *Elytrigia intermedia* та *Bromopsis inermis*

Г Біотопи фанерофітного типу (ліси, чагарники)

Г: 1 Листяні листопадні ліси

Г: 1.1 Дрібнолистяні ліси, чагарники

Г: 1.11 Прирічкові вербняки та осокорники на піщаних терасах

Г: 1.111 Довгозаплавні вербняки з *Salix alba*

Г: 1.112 Короткозаплавні вербняки з *Salix alba*

Г: 1.114 Вербові зарості стоячих вод

Г: 1.13 Ліси з домінуванням *Alnus glutinosa*

Г: 1.132 Вільхові евтрофні заболочені ліси

Г: 1.2 Широколистяні ліси й чагарники

Г: 1.21 Дубові ліси

Г: 1.216 Кленово-липово-дубові ліси Лівобережжя України

Г: 1.23 Широколистяні ліси та зарості з переважанням інших порід (*Fraxinus*, *Tilia*, *Carpinus*, *Acer*)

Г: 1.231 Ясеневі ліси

Г: 2 Хвойні вічнозелені ліси

Г: 2.2 Світлохвойні ліси

Г: 2.21 Ліси *Pinus sylvestris*

Г: 2.216 Континентальні соснові ліси з остепненням травостоєм

Г: 3 Змішані листяно-хвойні ліси

Г: 3.1 Сосново-дубові ліси

Г: 3.11 Сосново-дубові ацидофільні ліси

І Біотопи, сформовані господарською діяльністю людини

І: 2 Рудеральні трав'яні біотопи

І: 2.1 Біотопи малорічних рудералів

І: 2.11 Біотопи малорічників на нітрофільних землях

І: 2.2 Рудеральні біотопи багаторічників

І: 2.22 Мезофітні трав'яні рудеральні біотопи нітрофільного типу

І: 2.23 Рудеральні біотопи перелогів

І: 2.231 Перелоги на багатих чорноземах

І: 2.3 Біотопи, що формуються під впливом рекреації

І: 2.31 Біотопи, що формуються під впливом рекреації за умов перезволоження

І: 4 Штучно створені (культивовані) біотопи дерев та кущів

І: 4.1 Посадки дерев та кущів, що здатні до самовідтворення

І: 4.12 Рудералізовані зарості кущів

Біотопи континентальних водойм (С) у межах парку представлені непроточними та проточними прісноводними водоймами (С: 1). Серед них виділяємо водойми, для яких характерні плаваючі на поверхні й у товщі води гідрофіти (С: 1.1). Зокрема, це ділянки мілководдя заплави р. Псел та стариць із мулистим дном, для яких відмічено угруповання союзу *Lemnion minoris* O. De Bolóset Masclans 1955. Фітоценози водойм із вільноплаваючими у товщі води гідатофітами (С: 1.11) представлені асоціацією *Lemno-Utricularietum vulgaris* Soó (1928) 1938. Домінантом таких угруповань виступає *Utricularia vulgaris* L. – вид, рідкісний для Полтавської області (Bairak, Stetsiuk, 2005). Проективне покриття у фітоценозі складає 55–60%. Ширше на території РЛП "Гадяцький" представлені біотопи із вільноплаваючими на поверхні води плейстофітами *Lemna minor* L., *Spirodela polyrrhiza* (L.) Schleid. та *Lemna trisulca* L. (С: 1.12). Загальне проективне покриття угруповань складає 85–95%, а діагностичних видів – до 60%. В останні роки відмічається збільшення участі *Stratiotes aloides* L. в угрупованнях водної рослинності парку із формуванням самостійної асоціації *Stratiotetum aloidis* Miljan 1933 (С: 1.13). Таке явище зафіксоване на мілководді (до 1–2 м) правої затоки р. Псел в околицях с. Малі Будища Гадяцького р-ну, для водойм гідрологічного заказника "Пісоцько-Конькове" та для озера гідрологічного заказника "Болото Моховате".

Фрагментарно на території РЛП "Гадяцький" представлені біотопи водойм із прикріпленими до дна макрофітами (С: 1.2). В основному вони репрезентують непроточні евтрофні та мезоевтрофні водойми природного походження із глибиною до 3 м, де формуються угруповання з домінуванням *Elodea canadensis* Michx., *Myriophyllum spicatum* L., *M. verticillatum* L. (С: 1.221). Созологічно цінними є водні біотопи озера гідрологічного заказника "Болото Моховате" із угрупованнями харових водоростей (*Nitella syncarpa* (J.L. Thuillier) Kützing, *Chara globularis* Thuillier) (С: 1.211), що охороняються відповідно до Директиви ЄС 92/43 (Didukh et al., 2011). Біотопи з укоріненими макрофітами з плаваючим на поверхні води листям (С: 1.3) репрезентовані угрупованнями союзу *Nymphaeion albae* Oberd. 1957. Фітоценози даного союзу розміщуються на прибережно-водних ділянках (до 2 м) затоки р. Псел із мулистим дном. Характерний добре розвинений надводний ярус із домінуванням *Nymphaea alba* L. та *Nuphar lutea* (L.) Sm. У зануреному підводному ярусі трапляються *Ceratophyllum demersum* L., *Elodea canadensis*, а на поверхні зростають вільноплаваючі

Lemna minor, *Spirodela polyrrhiza*, *Lemna trisulca*, *Hydrocharis morsus-ranae* L. У складі таких фітоценозів відмічено наявність рідкісних видів *Utricularia minor* L. та *U. vulgaris*.

До складу перезволожених біотопів трав'яного типу (D) на території парку входить гідрофільна рослинність, що належить до класу *Phragmito-Magnocaricetea* Klika in Klika et Novák 1941. Прибережноводні угруповання в районі досліджень, що розвиваються за умов достатнього обводнення на мулистих і піщаних донних відкладах із різкою змінністю зволоження (D: 1), належать до союзів *Phragmition communis* Koch 1926 та *Scirpion maritimi* Dahl et Hadač 1941. При цьому зарості високотравних гелофітів, у яких стоячі стебла перезимовують у засохлому вигляді (D: 1.11), представлені асоціаціями *Typhetum latifoliae* Soó 1927, *Phragmitetum communis* (Gams 1927) Schmale 1939, *Thelypterido-Phragmitetum australis* Kuiper ex van Donselaar et al. 1961. Біотопи з угрупованнями середньовисокотравних гелофітів із відмираючими на зиму полеглими стеблами (D: 1.12) на території РЛП "Гадяцький" приурочені до стариць та заток р. Псел. Фрагментарно в районі досліджень на прибережних ділянках водойм і зниженнях із постійним і сезонним підтопленням поширені угруповання слабкозасолених мулистих субстратів із домінуванням *Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla чи *Scirpus tabernaemontani* C.C.Gmel. (D: 1.13).

Угруповання повітряно-водних гелофітів, що не мають потужних кореневищ і розвиваються на алювіальних мулистих ґрунтах (D: 1.2), на території парку представлені асоціацією *Butometum umbellati* Philippi 1973 (D: 1.21). Загальне проективне покриття угруповань складає 90%, а діагностичного виду – 75%. Відмічено наявність у таких фітоценозах регіонально рідкісного виду – *Naumburgia thyrsoiflora* (L.) Rchb.

Болотна рослинність на території парку представлена угрупованнями, що формуються за умов постійного зволоження на торф'янистих ґрунтах чи торф'яниках (D: 2). Зокрема, до високоосокових боліт (D: 2.11) приурочені асоціації *Caricetum ripariae* Soó 1928 (D: 2.111), *Caricetum gracilis* Savič 1926 та *Caricetum acutiformis* Eggler 1933 (D: 2.112).

Основу злаково-трав'яних мезофітних і ксеротичних біотопів із домінуванням гемікриптофітів, що формуються за умов помірного або недостатнього зволоження (E), складає лучна рослинність. На території РЛП "Гадяцький" відмічено болотисті луки із домінуванням *Deschampsia caespitosa* (L.) P. Beauv. (E: 1.111), що формуються за умов закислення ґрунту в негативних формах рельєфу. Луки на

глейових болотних ґрунтах (Е: 1.12) представлені угрупованнями асоціації *Scirpetum sylvatici* Eggler 1933. Вологі високотравні луки (Е: 1.13) характеризуються переважанням представників високого різнотрав'я, що репрезентують асоціацію *Lysimachio vulgaris-Filipenduletum ulmariae* Balátová-Tuláčková 1978.

На помірно зволжених лучних ґрунтах поширені мезофітні справжні луки (Е: 1.2). У межах парку вони приурочені до багатих дерново-глейових ґрунтів та представлені угрупованнями асоціацій *Poetum pratensis* Stepanovič 1999, *Agrostietum albae* Michalko & Petránová 1967, *Festucetum pratensis* Soó 1938 та *Arrhenantheretum elatioris* Br.-Bl. ex Scherr. 1925 (Е: 1.22). На неглибоких зниженнях у центральній частині заплави лівобережжя р. Псел поширені угруповання із домінуванням *Poa palustris* L. чи *Alopecurus pratensis* L. (Е: 1.23). Ксеромезофітні різнотравні луки представлені угрупованнями асоціації *Poetum angustifoliae* (Domin 1943) Shelyag-Sosonko et al. 1986 (Е: 1.31).

Галофітні луки на території парку характеризуються переважанням у фітоценозах *Juncus gerardii* Loisel. і значною участю *Triglochin maritima* L. (Е: 1.412).

Лучно-степові біотопи у межах РЛП "Гадяцький" представлені фрагментарно у яружно-балкових системах на правому березі р. Псел. Угруповання лучно-степової рослинності віднесені до класу *Festuco-Brometea* Br.-Bl. et Tx. ex Soó 1947 (Е: 2.122 *Fragario viridis-Trifolion montanae*; Е: 2.123 *Festucion valesiaca*). У більшості фітоценозів відмічено високе проективне покриття 75–100%, а діагностичних видів – 20–30%.

Біотопів, сформованих хамефітами та нанофанерофітами (F) на території парку не виявлено.

Біотопи фанерофітного типу (G) на території РЛП "Гадяцький" представлені листяними листопадними лісами (G: 1), хвойними вічнозеленими лісами (G: 2) та змішаними листяно-хвойними лісами (G: 3). Листяні листопадні ліси репрезентовані дрібнолистяними і широколистяними лісами та чагарниками. Вербняки та осокірники (G: 1.11) розташовуються в прирусловій частині заплави річок Псел та Грунь. Незначними площами в парку представлені вільхові евтрофні заболочені ліси (G: 1.132). У деревостані домінує *Alnus glutinosa* (L.) P.Gaertn., що зростає на підвищених "п'єдесталах". Чагарниковий ярус представлений *Frangula alnus* Mill., *Ribes nigrum* L., *Salix cinerea* L. Основу трав'яного покриву формують *Carex acutiformis* Ehrh., *Thelypteris palustris* Schott,

Filipendula denudata (J.Presl & C.Presl) Fritsch, *Calystegia sepium* (L.) R.Br., *Eupatorium cannabinum* L., *Symphytum officinale* L., *Urtica galeopsifolia* Wierzb. ex Opiz, *Stachys palustris* L.

Широколистяні ліси на території РЛП "Гадяцький" формуються на сірих лісових ґрунтах, здебільшого приурочені до правого берега р. Псел. Деревостан утворюють *Quercus robur* L., *Tilia cordata* Mill. та *Acer platanoides* L. Трав'яний ярус формують залежно від ступеня зволоження, освітлення та ухилів схилів *Aegopodium podagraria* L., *Carex pillosa* Scop., *Stellaria holostea* L. (*Rabelera holostea* (L.) M.T.Sharples & E.A.Tripp), *Mercurialis perennis* L. (G: 1.216). На території ботанічних заказників "Саранчина долина" та "Книшівська гора", що входять до складу парку, в нижній частині схилів фрагментарно трапляються ділянки лісу із домінуванням *Fraxinus excelsior* L. (G: 1.231).

На борівій терасі р. Псел у межах РЛП "Гадяцький" поширені біотопи сосново-дубових лісів (G: 3.11) та континентальних соснових лісів із остепненим травостоєм (G: 2.216). Деревостан мішаних лісів формують *Pinus sylvestris* L. та *Quercus robur* із домішкою *Betula pendula* Roth. Чагарниковий ярус утворюють *Frangula alnus*, *Chamaecytisus ruthenicus* (Fisch. ex Wolf.) Klásková, *Sambucus racemosa* L. та *Euonymus verrucosus* Scop. Основу трав'яного покриву складають *Calamagrostis epigeios* (L.) Roth, *Convallaria majalis* L., *Agrostis capillaris* L. Часто домінантом угруповань цього ярусу виступає *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn, який для Полтавщини є регіонально рідкісним видом. Фітоценози континентальних соснових лісів представлені угрупованнями асоціації *Festuco-Pinetum sylvestris* (Jurasc 1928) Kobendza 1930 em Soó 1960.

Фрагментарно на території парку представлені біотопи, сформовані господарською діяльністю людини (I). До них у районі досліджень належать рудеральні трав'яні біотопи (I: 2) та штучно створені (культивовані) біотопи дерев та кущів (I: 4). На перелозі в околицях с. Хитці відмічено біотопи малорічників на нітрофільних землях із домінуванням у травостой *Sisymbrium loeselii* L. (I: 2.11). Рудеральні біотопи багаторічників включають угруповання асоціації *Arctietum lappae* Felföldy 1942 (I: 2.22) та приурочені на території парку до порушених ділянок, де здійснюється випасання худоби (околиці сіл Броварки, Рашівка). Рудеральні біотопи перелогів на багатих чорноземах (I: 2.231) відмічено на верхівці схилу біля ландшафтного заказника "Весело-Мирське" в околицях с. Гречанівка. На березі р. Псел

(околиці сіл Малі Будища, Соснівка, Книшівка, Бобрік, Плішивець), зокрема в районі місцевих пляжів та лучних ділянках у прирусловій частині заплави, трапляються біотопи, що формуються під впливом рекреації за умов перезволоження (І: 2.31).

Штучно створені (культивовані) біотопи дерев та кущів на території парку розташовані на уступі борової тераси в околицях сіл Книшівка та Саранчина Долина. Фітоценози представлені рудералізованими заростями кущів (І: 4.12), що належать до асоціації *Sambuco nigrae-Robinetum* Scerpa 1982.

Висновки

Класифікаційна схема біотопів РЛП "Гадяцький" включає п'ять типів біотопів вищого рангу (С, D, E, G, I), серед яких переважають трав'яні біотопи (лучні та лучно-степові рослинні угруповання) та біотопи фанерофітного типу (ліси). Відмічені водні біотопи (С: 1.211), що охороняються відповідно до Директиви ЄС 92/43.

У цілому, біотопи парку відображають як ландшафтні особливості природного регіону, так й трансформаційні зміни, які відбуваються в межах території. Доцільно розширювати площу РЛП "Гадяцький" для забезпечення охороною созологічно й екологічно цінних біотопів, які пропонувалися на етапі проектування, але не ввійшли до складу парку.

Подяки

Автор висловлює щире подяку кандидату біологічних наук, доценту Н.О. Смоляр за всебічну допомогу під час експедиційних досліджень і поради при написанні статті, співробітникам відділу фікології, ліхенології та бріології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України кандидату біологічних наук, старшому науковому співробітнику О.В. Борисовій та аспіранту О.М. Кривошеї за допомогу при визначенні видів харових водоростей.

Список посилань

Bairak O.M., Stetsiuk N.O. 2005. *Atlas ridkisnykh i znykaiuchykh roslyn Poltavshchynu*. Poltava: Verstka, 248 pp. [Байрак О.М., Стецюк Н.О. 2005. *Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини*. Полтава: Верстка, 248 с.]

Didukh Ya.P., Fitsaylo T.V., Korotchenko I.A. 2011. *Biotores forest and steppe zones of Ukraine*. Kyiv: TOV Makros, 288 pp. [Дідух Я.П., Фіцайло Т.В., Коротченко І.А. 2011. *Біотопи лісової та лісостепової зон України*. Київ: ТОВ Макрос, 288 с.]

Didukh Ya.P., Sheliakh-Sosonko Yu.R. 2003. *Ukrainian Botanical Journal*, 60(1): 6–17. [Дідух Я.П., Шеляг-Сосонко Ю.Р. 2003. Геоботанічне районування України та суміжних територій. *Український ботанічний журнал*, 60(1): 6–17].

Dubyna D.V. 2006. *Vyshcha vodna roslynnist*. Ed. Yu.R. Sheliakh-Sosonko. Kyiv: Fitosotsiotsentr, 412 pp. [Дубина Д.В. 2006. *Вища водна рослинність*. Відп. ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко. Київ: Фітосоціоцентр, 412 с.]

Khannanova O.R. 2018. *"Hadiatskyi" Regional Landscape Park flora, vegetation and zoological value*: Cand. Sci. Diss. Kyiv, M.M. Gryshko National Botanic Garden NAS of Ukraine, 410 pp. (manuscript). [Ханнанова О.Р. 2018. *Флора, рослинність та созологічна цінність регіонального ландшафтного парку "Гадяцький"*: дис. ... канд. біол. наук: спец. 03.00.05 "Ботаніка". Київ, Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України, 410 с. (рукопис)].

Kuzemko A.A. 2009. *Luchna roslynnist. Klas Molinio-Arrhenatheretea*. Ed. Yu.R. Sheliakh-Sosonko. Kyiv: Fitosotsiotsentr, 376 pp. [Куземко А.А. 2009. *Лучна рослинність. Клас Molinio-Arrhenatheretea*. Відп. ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко Київ: Фітосоціоцентр, 376 с.]

Marynych O.M., Parkhomenko H.O., Petrenko O.M., Shyshchenko P.H. 2003. *Ukrainian Geographical Journal*, 1: 16–23. [Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. 2003. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*, 1: 16–23].

Mucina L., Dengler J., Ermakov N., Capelo J., Weber H. E. 2016. Vegetation of Europe: hierarchical floristic classification system of vascular plant, bryophyte, lichen, and algal communities. *Applied Vegetation Science*, 19: 3–264. <https://doi.org/10.1111/avsc.12257>

Smolyar N.O., Khannanova O.R. 2016. *Biology and ecology*, 2(1): 37–45. [Смоляр Н.О., Ханнанова О.Р. 2016. Концепція розвитку територіальної структури регіонального ландшафтного парку "Гадяцький" (Україна). *Біологія та екологія*, 2(1): 37–45].

Solomakha V.A. 2008. *Syntaksonomiia roslynnosti Ukrainy. Tretie nablyzhennia*. Kyiv: Fitosotsiotsentr, 296 pp. [Соломаха В.А. 2008. *Синтаксономія рослинності України. Третє наближення*. Київ: Фітосоціоцентр, 296 с.]

Solomakha I.V., Shevchuk V.L., Solomakha V.A. 2017. *Review of the higher vegetation units and diagnostic species of Ukraine according to the Braun-Blanquet approach*. Kyiv: Phytosociocenter, 116 pp. [Соломаха І.В., Шевчук В.Л., Соломаха В.А. 2017. *Огляд вищих одиниць рослинності України за методом Браун-Бланке та їх діагностичні види*. Київ: Фітосоціоцентр, 116 с.]

Рекомендує до друку Я.П. Дідух